

DECIZIE
În numele Legii

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

01 august 2023

mun. Chișinău

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Ion Guzun
Mariana Pitic

Grefieri

Mariana Tilipeț,
Marianna Boico

Cu participarea:

reclamantei
reprezentantului reclamantei, avocatul

Tatiana Chiriac
Dumitru Cazacu

reprezentanților pârâtei, avocații

Roger Gladei
Valeriu Cernei

examinând în ședință de judecată publică, în procedura contenciosului administrativ, cererea de contestare depusă de Tatiana Chiriac împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, privind anularea deciziei nr. 30 din 24 martie 2023 cu privire la candidatura Tatiane Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatei,

c o n s t a ț ă :

Argumentele participanților la proces.

La 03 aprilie 2023, prin intermediul oficiului poștal, Tatiana Chiriac a depus cerere de contestare a deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale

judecătorilor și procurorilor nr. 30 din 24 martie 2023 cu privire la candidatura Tatianei Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, solicitând anularea deciziei nominalizate și dispunerea reluării procedurii de evaluare.

În motivarea cererii de contestare reclamanta a invocat că, la 16 iunie 1997 a fost numită în funcția de judecător la Judecătoria Călărași, unde a activat până la demisia din această funcție, data de 08 aprilie 2008.

Reclamanta a susținut că, în perioada 29 mai 2008 – 04 iunie 2013, a activat în calitate de avocat. Ulterior, la 05 iunie 2013, a început activitatea în funcția de șef al Secției evidență și documentare procesuală a Judecătoriei Călărași, iar la 01 octombrie 2014, a fost numită în funcția de șef al Secretariatului Judecătoriei Călărași, unde a activat până la data de 10 mai 2016.

A notat că la 01 martie 2023, a participat la audieri în ședință publică a Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Prin decizia nr. 30 din 24 martie 2023, cu privire la candidatura Tatianei Chiriac, Comisia de evaluare a decis că candidata nu întrunește criteriile de integritate, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către aceasta a criteriilor de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu a promovat evaluarea.

Reclamanta a apreciat această decizie ca fiind una ilegală, neîntemeiată, nemotivată și bazată doar pe presupuneri, dubii și probe neconcludente și neconvingătoare.

Reclamanta a susținut că Comisia de evaluare a decis nepromovarea evaluării din două motive, primul motiv fiind nedepunerea declarațiilor cu privire la venituri și proprietate la numirea și eliberarea din funcție.

În acest context, reclamanta a menționat că potrivit constatărilor Comisiei de evaluare, la 05 iunie 2013, candidata a fost angajată în funcția de șef al Secției evidență și documentare procesuală în cadrul Judecătoriei Călărași. Deși legislația cu referire la declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și unor persoane cu funcții de conducere, în vigoare la acea dată, impunea obligația depunerii declarației cu privire la venituri și proprietate în termen de 20 de zile de la data numirii sau alegerii în funcție, potrivit Autorității Naționale de Integritate, nu există nicio înregistrare a unei declarații depuse la momentul numirii în funcție a candidatei. Candidata a demisionat din funcția deținută de șef al Secretariatului Judecătoriei Călărași, la 10 mai 2016. Deși legislația prevedea că subiecții declarării erau obligați, la încheierea mandatului sau la încetarea activității, să depună o declarație cu privire la venituri și proprietate, deținute la momentul încheierii mandatului, potrivit Autorității Naționale de Integritate, nu există nicio înregistrare a unei declarații depuse în acest sens.

Având în vedere circumstanțele nominalizate, Comisia de evaluare a constatat că are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022) cu privire la conformitatea candidatei cu criteriul de integritate financiară și criteriul

de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, în legătură cu respectarea regimului juridic de declarare al averii și intereselor personale, și anume depunerea declarațiilor la numirea în funcție și la demisia sa în anul 2013 și respectiv, 2016, care nu au fost înlăturate de către candidată.

Reclamanta a subliniat că nu este clar cum Comisia de evaluare a ajuns la această concluzie, cu privire la lipsa integrității financiare, având în vedere că dubiile nu pot fi bazate pe lipsa unor acte confirmative care de fapt sunt formale în cazul din speță, întrucât ultima declarație de avere a fost depusă la 15 martie 2016, eliberarea din funcție a avut loc la 10 mai 2016, iar în această perioadă reclamanta nu a efectuat nicio tranzacție, fapt care cu ușurință putea fi verificat.

La fel, reclamanta a menționat și faptul că, în cadrul audierilor publice a adus la cunoștință Comisiei de evaluare că a depus declarațiile de venit pentru toată perioada în care a activat în cadrul Judecătoriei Călărași. Mai mult, lipsa declarațiilor la Autoritatea Națională de Integritate, nu este culpa reclamantei. Or, Autoritatea Națională de Integritate, nu a constatat careva abateri comise de Tatiana Chiriac, privind regimul de declarare a averii și intereselor, pentru perioada anilor 2013 și 2016.

Astfel, reclamanta a considerat că, lipsa unor declarații, nu poate crea dubii asupra integrității unui candidat, deoarece nu a constituit o tănuire intenționată a veniturilor, care ar putea fi circumstanță ce pune la îndoială integritatea candidatului.

Reclamanta a specificat că, în ultimii 20 de ani, familia ei dispune de aceleași bunuri imobile și terenuri. În această perioadă au avut loc doar tranzacții de procurarea și ulterior vânzarea a două bunuri mobile, în special automobile, care au fost într-o stare avariată.

A notat că aceste „averii” care cu siguranță urmau să figureze și în cele două declarații lipsă, care cu certitudine au fost depuse.

Concomitent reclamanta a relevat că în decizia nr. 30 din 24 martie 2023, Comisia de evaluare a menționat că a obținut informații din numeroase surse pentru a evalua integritatea financiară și etică a candidatei, sursele din care s-au obținut informații cu privire la candidații evaluați au inclus, în general, Autoritatea Națională de Integritate, Serviciul Fiscal de Stat, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, instituții financiare, instituții publice, surse deschise precum rețelele de socializare și reportajele jurnalistice de investigație și rapoartele membrilor societății civile. Cu toate acestea, în opinia reclamantei, Comisia de evaluare nu a intrat în esența problemei relatate, precum că reclamanta a avut un litigiu cu președinta instanței, fapt cunoscut publicului larg, având în vedere că pe acest subiect a fost sesizat Colegiul disciplinar, Consiliul Superior al Magistraturii și presa. Totodată la runda întrebărilor scrise, reclamanta a prezentat și înscrisurile relevante situației descrise.

Reclamanta a notat că, Comisia de evaluare nu a ținut cont de faptul că în anul 2013 Tatiana Chiriac a fost angajată în funcție de către președintele Judecătoriei Călărași, Grigore Dașchevici, iar după transferul acestuia la Curtea de Apel Chișinău, în funcția de președinte al Judecătoriei Călărași a fost numită

Valentina Criucicova, care anterior deținea funcția de vice-președinte și care din start a comunicat reclamantei faptul că nu va putea lucra sub conducerea ei.

A indicat că, din conținutul deciziei nr. 30 din 24 martie 2023, rezultă că reclamanta a activat sub conducerea aceleiași președinte al instanței, fapt care pare a fi un lucru minor, dar în esență nu este clar dacă explicațiile scrise și verbale ale reclamantei au fost apreciate corespunzător de către Comisia de evaluare.

Drept dovadă a situației tensionate, stresante și discriminatorii în adresa reclamantei din perioada descrisă servește și *amicus curiae* din 06 iunie 2016, a Oficiului Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR) în Moldova.

În opinia reclamantei, un alt aspect important procedural ține de prezentarea probelor cu referire la lipsa declarațiilor de avere, și anume faptul că de fiecare dată, întrebările și subîntrebările scrise au fost transmise reclamantei joi, în jurul orelor 19:00 sau 20:00, răspunsul urmând să fie prezentat Comisiei de evaluare până duminică ora 24:00. A considerat că, astfel i-a fost afectat dreptul la apărare prin stabilirea unui termen mic și insuficient pentru a putea prezenta probele relevante din partea instituțiilor competente.

Reclamanta a comunicat că, în perioada desfășurării procedurii de evaluare a activat la două servicii, fiind implicată de luni până duminică în munca ce ține de criza refugiaților din Ucraina, astfel ziua de vineri era planificată cu vizite în teritoriu pentru distribuirea ajutoarelor, care nu puteau fi amânate. Respectiv, pentru prezentarea apărării a reușit doar să verifice documentația pe care o păstra la domiciliu. Nu a avut suficient timp să depune o cerere la arhiva Judecătoriei Strășeni și să primească un răspuns în modul stabilit de lege.

A relevat că motivele nominalizate au fost expuse și în cadrul audierilor din 01 martie 2023, dar din considerente neclare acestea nu au fost puse la baza deciziei nr. 30 din 24 martie 2023. Drept dovadă a anexat copia extraselor din poșta electronică cu discuțiile între reclamantă și Comisia de evaluare.

Cu privire la al doilea temei de nepromovare, valoarea subestimată a automobilului Honda CR-V, anul de fabricație 2011, reclamanta a reiterat constatările Comisiei de evaluare și anume că la data de 07 aprilie 2015, candidata a achiziționat automobilul Honda CR-V, anul de fabricație 2011. În declarația sa anuală pentru anul 2015, candidata a declarat că prețul de achiziție al automobilului a fost de 100 000 de lei, estimativ 4 785 de euro. Potrivit informațiilor de la Serviciul Vamal, autoturismul a fost importat în Republica Moldova la sfârșitul anului 2014 cu valoarea în vamă de 180 000 de lei și taxe vamale în sumă de 31 000 de lei. Costul total de import al automobilului a fost de 211 000 de lei. În cadrul audierilor în ședință publică, candidata a confirmat că nu a putut furniza o copie a contractului de vânzare-cumpărare a automobilului din 2015, deoarece ea personal nu a păstrat o copie a contractului, iar I.P. „Agenția Servicii Publice” nu ține evidența unor astfel de contracte mai mult de șase ani.

Reclamanta a subliniat că, Comisia de evaluare a indicat ca la 14 septembrie 2017, doi ani mai târziu, candidata a vândut automobilul. Potrivit declarației sale pentru anul 2017 furnizată către Comisie de evaluare, automobilul a fost vândut la

aceiași preț de 100 000 de lei, estimativ 4 807 de euro. Cu toate acestea, candidata a furnizat o copie a contractului de vânzare, în care se prevede că prețul de vânzare a fost de 50 000 de lei.

Având în vedere circumstanțele nominalizate, Comisia de evaluare a indicat că are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022) cu privire la conformitatea candidatei cu criteriul de integritate financiară și criteriul de integritate etică, conform art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, în legătură cu exactitatea informațiilor și lipsa explicațiilor convingătoare cu privire la achiziționarea automobilului Honda CR-V în 2015 și vânzarea lui în 2017, care nu au fost înlăturate de către candidată.

În ceea ce privește chestiunea legată de achiziționare și vânzare a automobilului Honda CR-V, reclamanta a considerat că membrii Comisiei de evaluare au fost subiectivi și nu au dat nicio apreciere explicațiilor date de către reclamanta în cadrul audierilor publice, urmărind un singur scop, nepromovarea evaluării.

Reclamanta a explicat că nu a fost implicată în cumpărarea și vânzarea de automobile, pentru aceasta procedură era responsabil în totalitate soțul, care a lucrat mai mult de 20 de ani în cadrul Secției evidență și înmatriculare a transportului Călărași. Informațiile incluse în declarațiile reclamantei pentru anii 2015 și 2017 sunt cele pe care le-a furnizat soțul.

De asemenea, reclamanta a subliniat că a informat Comisia de evaluare despre starea automobilului, care nu era într-o stare bună și era necesară reparația extinsă a acestuia. Astfel, a considerat că acest lucru explică pe deplin prețul de cumpărare al automobilului în 2015, cât și prețul de vânzare al automobilului în 2017.

Reclamanta a evidențiat că tot în cadrul audierilor publice a explicat Comisiei de evaluare că semnătura de pe contractul de vânzare a automobilului Honda CR-V din 2017 nu îi aparține și este de acord să fie dispusă o expertiză grafologică în acest sens. Mai mult, a indicat că soțul nu neagă faptul că semnăturile de pe contractele de cumpărare și vânzare a acestui automobil îi aparțin lui, dorind astfel să-i facă o surpriză reclamantei în 2015.

În privința diferenței dintre prețul de cumpărare de 100 000 de lei și informația de la Serviciul Vamal, reclamanta a menționat că automobilul era într-o stare necorespunzătoare, de aceea a fost vândut la un preț mai mic decât valoarea în vamă și taxele vamale. Totodată a reiterat că din lipsa de timp nu a reușit să găsească persoana, care a vândut automobilul pentru confirmarea informației cu privire la prețul și starea tehnică inițială a mașinii, aceasta fiind plecată peste hotare. Între timp, discutând și cu alți experți în vânzarea automobilelor și serviciilor vamale reclamantei s-a comunicat că în cele mai dese cazuri funcționarii vămii estimează automobilele doar după anul fabricației și nu după starea tehnică reală a acestuia și nu întocmesc acte tehnice de verificare. La rândul său, vânzătorii care importă automobilele se conformează cerințelor pieței.

La fel, reclamanta a menționat că odată ce dispune de timp va încerca în continuare să găsească vânzătorul automobilului care cu siguranță va confirma că

tranzacția a fost încheiată cu soțul, iar cu reclamanta nici măcar nu s-a văzut vreo dată.

Potrivit pct. 11 din Opinia comună a Comisiei de la Veneția și a Direcției Generale Drepturile Omului și Stat de Drept a Consiliului Europei privind unele măsuri legate de selecția candidaților pentru posturi administrative în organele de auto-administrare a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative adoptată de Comisia de la Veneția la cea de-a 129-a sesiune plenară (Veneția, 10-11 decembrie 2021), într-un regim de funcționare normală, integritatea magistraților care urmează să fie aleși de colegii lor ar trebui, prin natură, să rezulte din calitățile, condițiile personale, integritatea și competența profesională care au permis numirea în funcția de judecător sau procuror. Odată dobândită calitatea de magistrat, calitățile de integritate și competență trebuie să fie prezumate până la proba contrarie, care nu poate rezulta decât din evaluarea performanței disciplinare sau funcționale prin proceduri legale corespunzătoare.

Iar, potrivit pct. 29 din Opinia nominalizată, punerea în aplicare a unui sistem de control al integrității ar trebui să fie întotdeauna strict în conformitate cu principiul proporționalității. Încălțările de conduită profesională acoperă o gamă largă de acțiuni, de la infracțiuni minore până la abateri grave care dă naștere (potențial) la sancțiuni disciplinare. Acest lucru nu înseamnă că încălțările standardelor profesionale ar putea să nu aibă o relevanță considerabilă atunci când a existat o conduită greșită suficientă pentru a justifica și necesita sancțiune disciplinară. Cu toate acestea, abaterile minore nu ar trebui să ofere, în Opinia Comisiei de la Veneția și a Direcției Generale, un motiv valabil pentru respingerea unui candidat.

Concluzionând cele expuse, reclamanta a considerat că constatările din decizia Comisiei de evaluare nr. 30 din 24 martie 2023 sunt superficiale, nefondate și în contradicție cu Opinia Comisiei de la Veneția, întrucât toate cele relatate de către pârâta în decizia nominalizată, puteau fi înlăturate dacă exista suficient timp acordat. Mai mult, „dubiile serioase” expuse de Comisie puteau fi atribuite la abateri minore, ce nu afectează sub nicio formă integritatea etică sau financiară (f.d. 1-8).

La 11 aprilie 2023, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, reprezentată de Vitalie Miron, a depus referință prin care a solicitat respingerea cererii de contestare depuse de Tatiana Chiriac.

În motivarea referinței, pârâta a invocat că activitatea Comisiei de evaluare este reglementată de Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor. Decizia nr. 30 din 24 martie 2023 cu privire la candidatura Tatiane Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii a fost emisă în urma evaluării realizate cu respectarea în întregime a Legii nominalizate.

A explicat că în speță Comisia de evaluare a executat cu diligență și bună-credință toate obligațiile în sarcina sa, prevăzute de Legea nr. 26 din 10 martie 2022 în particular, atunci când a constatat anumite neclarități, Comisia de evaluare

a oferit reclamantei posibilitatea de a le elucida, prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare (în sensul art. 10 alin.(7) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022), oferind un termen suficient (fapt confirmat implicit de către reclamantă prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare).

Totodată, a subliniat că sarcina probațiunii trece asupra candidatului pe parcursul procesului de evaluare. În faza inițială este în obligația Comisiei de evaluare de a acumula date și informații, făcând uz de competențele sale legale (art. 6 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022) și cu respectarea obligațiilor legale (art. 7 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022). Însă, odată cu apariția unor neclarități și în scopul elucidării acestora, Comisia de evaluare oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare (art. 10 alin. (7) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022). Prezentarea datelor și informațiilor suplimentare este un drept al candidatului (art. 12 alin.(4) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022), însă neexercitarea acestui drept (prin refuz, fățiș sau tacit, ori prin prezentarea unor date incomplete sau neconcludente) riscă să inducă Comisia de evaluare la concluzia că există dubii serioase că candidatul nu întrunește criteriile de integritate (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022). Respectiv, este în interesul candidatului să preia sarcina probațiunii, iar acest transfer legislativ nu numai că nu încălca dar și protejează efectiv drepturile candidatului.

Potrivit pârâtei, rațiunea trecerii sarcinii probațiunii către candidat a fost dezvoltată la nivel internațional. Astfel, Comisia Europeană pentru Democrație prin Lege (Comisia de la Veneția) constată următoarele: - într-un sistem de vetting și verificări de integritate, poate fi perfect legitim să se transfere sarcina probei de la stat la judecătorul/procurorul care solicită recrutarea sau ocuparea unei funcții. ... (Opinia Comisiei de la Veneția nr. 1064/2021 din 09 februarie 2022 cu privire la dezvoltarea procesului de vetting în sistemul judiciar, Kosovo; pag. 68); - Procesul de redesemnare, pe de altă parte, transformă toți angajații în solicitanți, iar sarcina probei revine acestor persoane, care trebuie să facă dovada că sunt apte pentru exercitarea funcției în cauză. (ibidem, pag. 95).

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a precizat că procesul de evaluare a integrității, dar și decizia, nu afectează statutul profesional al reclamantei, or: 1) obiectul mandatului Comisiei este expres stabilit de lege (art. 3 alin. (1) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022), precum urmează: Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor efectuează evaluarea integrității candidaților la funcția de membru în organele prevăzute la art.2 alin. (1) (inclusiv în Consiliul Superior al Magistraturii). Respectiv, Comisia nu substituie și nu preia funcțiile vreunui organ public din Republica Moldova (inclusiv a organelor de urmărire penală).

Pârâta a evidențiat că, decizia reprezintă o constatare a existenței unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantei cu criteriile de integritate etică și financiară. Decizia nu reprezintă însă, și nu pretinde că este, o constatare a lipsei de conformitate cu aceste criterii.

Concluzia Comisiei de evaluare, exprimată prin decizie, privind existența unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantei cu criteriile de integritate etică și financiară ține de oportunitatea deciziei.

Astfel, a menționat că instanța de judecată este ținută să exercite controlul de legalitate a deciziei, nu și este în drept să execute controlul de oportunitate. În particular, instanța ar fi îndrituită să admită acțiunea reclamantei și să dispună reluarea evaluării doar în situația în care constată (că în cadrul procedurii de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare și existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, situații care lipsesc în speță).

A menționat că dubiile Comisiei de evaluare pot fi generate de anumite neclarități sau chiar de lipsa de informații sau probe. *Per a contrario*, în cazul în care Comisia de evaluare ar evalua candidații exclusiv în baza informațiilor acumulate, fără a ține cont de acele informații care lipsesc sau cele care au fost ascunse de candidați, ar dispărea și scopul final al Legii nr. 26 din 10 martie 2022, de a institui un filtru de integritate în privința membrilor Consiliului Superior al Magistraturii care ar spori încrederea societății în sistemul judecătoresc.

Declarațiile cu privire la venituri și proprietate sunt actele cele mai relevante în contextul evaluării candidaților. Anume existența și corectitudinea acestor declarații sunt temei de conformitate a candidaților cu integritatea etică (art. 8 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022) și integritatea financiară (art. 8 alin. (4) lit. a) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022).

Comisia de evaluare a explicat în decizia sa că: a) „candidata a remarcat că declarația sa depusă la numirea în funcție ar putea fi încă la instanță și că șeful Secretariatului păstra, de asemenea, unele înregistrări în registru și că făcea propriile notițe, însă ea nu a încercat să meargă la instanță personal și să solicite. Legea în vigoare în acel moment obliga funcționarii responsabili la colectarea declarațiilor să înregistreze declarațiile într-un registru special” b) „alți candidați au prezentat confirmarea faptului că declarațiile lor au fost înregistrate, atunci când nu au păstrat evidența depunerii. Candidata nu a făcut acest lucru” (pag. 10 din decizie). Din cele expuse supra se desprinde cu ușurință că pretenția Comisiei de evaluare a fost în legătură cu lipsa oricăror probe care, de fapt, urmau a fi prezentate de reclamantă întru confirmarea faptelor invocate de aceasta. În mod special, Comisia de evaluare a explicat că reclamanta urma să fie suficient de diligentă și, cel puțin, să demonstreze că a încercat să obțină înregistrările din registrul special al instanței de judecată, lucru care a fost omis de către reclamantă.

Comisia de evaluare a menționat că nu are de unde să cunoască în fiecare caz dacă persoana deține sau nu confirmările și actele solicitate de Comisia de evaluare și în cazul în care candidatul nu deține actele solicitate de Comisia de evaluare - nimic nu-l împiedică pe acesta să comunice despre acest lucru Comisiei de evaluare și să prezinte dovada că candidatul a depus solicitările necesare pentru a obține actele solicitate de Comisiei de evaluare, chiar și peste termen.

În confirmarea celor de mai sus, a atras atenția că Comisia de evaluare a acceptat declarația pe anul 2016, act care a fost prezentat de către reclamantă după

audieri, fără a exista o solicitare în acest sens din partea Comisiei de evaluare. Această circumstanță demonstrează că atunci când reclamanta a depus diligența necesară pentru prezentarea actelor solicitate de Comisia de evaluare în vederea înlăturării dubiilor - aceste acte au fost luate în considerare de către Comisia de evaluare, astfel fiind respectat în mod integral dreptul la apărare a reclamantei.

Mai mult, a notat că din data rundei 1 de întrebări și până la data audierii sau chiar a emiterii deciziei a trecut cel puțin o lună, timp care ar fi fost mai mult decât suficient pentru ca reclamanta să poată furniza Comisiei răspunsul de la arhiva Judecătoriei Strășeni.

Toate aceste explicații au fost examinate de către membrii Comisiei de evaluare, fapt ce rezultă implicit din decizie: - „candidata a explicat că informațiile pe care le-a furnizat au fost informații oferite de soțul ei” (pag. 11); - „a remarcat că semnătura pe contract era semnătura soțului ei” (pag. 11). Mai mult, Comisia de evaluare a dat apreciere explicațiilor furnizate de către candidată, notând că argumentul candidatei nu a fost convingător, în special pentru că era în „responsabilitatea personală a candidatei să asigure deplinătatea și corectitudinea informațiilor pe care le transmisese la Autoritatea Națională de Integritate.

Contrar celor indicate de către reclamantă, este de competența Comisiei de evaluare să aprecieze dacă anumite circumstanțe sunt sau nu suficiente pentru a constata existența sau lipsa dubiilor serioase privind conformitatea. Asta deoarece anume această chestiune se referă la oportunitatea deciziei, care nu poate face obiectul controlului judiciar. Respectiv, sunt străine controlului judecătoresc (ca fiind aspecte de oportunitate a deciziei) următorul aspect invocat de reclamantă: - ”lipsa unor declarații, nu poate crea dubii asupra integrității unui candidat”. Or, afirmația de mai sus a reclamantei de fapt este o apreciere subiectivă vis-a-vis de constatările Comisiei de evaluare, care denotă dezacordul (explicabil, de altfel) cu fondul deciziei. În niciun caz aceste afirmații nu induc la concluzia că Comisia de evaluare ar fi acționat într-un mod arbitrar sau cu rea-credință, iar decizia ar fi ilegală și deci pasibilă anulării.

În ședința de judecată, reclamanta Tatiana Chiriac și reprezentantul acesteia, avocatul Dumitru Cazacu au susținut cererea de contestare împotriva deciziei nr. 30 din 24 martie 2023 cu privire la candidatura Tatiane Chiriac, solicitând admiterea acesteia, pe motivele de fapt și de drept invocate în cerere.

În ședința de judecată, reprezentanții Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocații Roger Gladei și Valeriu Cernei, au susținut argumentele invocate în referința depusă, solicitând respingerea cererii de contestare ca fiind neîntemeiată.

Aprecierea instanței.

Audiind părțile, și reprezentanții lor, examinând actele dosarului administrativ și cel judiciar, completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție constată că acțiunea este admisibilă și întemeiată, din următoarele motive.

Termenul de examinare a acțiunii

Conform art. 14 alin. (7) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, prin derogare de la prevederile art. 195 din Codul administrativ, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se examinează în decurs de 10 zile.

Prin Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr.46 din 28 martie 2023, în legătură cu faptul că prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 66/3 din 23 februarie 2023, a fost acceptată cererea de demisie a judecătorului Curții Supreme de Justiție, Vladimir Timofti, fiind dispusă eliberarea acestuia din funcția de judecător de la Curtea Supremă de Justiție din data de 27 martie 2023, a fost schimbată componența completului de judecată special, prevăzut de punctul 12 nr. 1 din Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 39 din 20 martie 2023 și se instituie o nouă componență a completului de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, după cum urmează: Tamara Chișca-Doneva- președinte, judecători – Mariana Pitic, Maria Ghervas - judecător, în rest, se mențin prevederile Dispoziției Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 39 din 20 martie 2023 „Cu privire la modificarea Dispoziției nr. 34 din 02 martie 2023”.

La 05 aprilie 2023, cauza nominalizată a fost repartizată în mod automat-aleatoriu, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, spre examinare în primă instanță judecătorului – raportor Mariana Pitic.

Prin încheierea din 06 aprilie 2023 a judecătorului-raportor Mariana Pitic, membru al completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție pentru examinarea contestațiilor candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, a fost primită spre examinare, în procedura contenciosului administrativ, cererea de contestate depusă de Tatiana Chiriac împotriva Comisiei de evaluare, fiind convocați participanții la proces în ședința de judecată stabilită pentru data de 11 aprilie 2023, ora 17:00, sala nr. 4 în incinta Curții Supreme de Justiție, situată pe adresa str. Petru Rareș nr. 18, mun. Chișinău.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, la 06 aprilie 2023, a intrat în vigoare Legea nr. 64 din 30 martie 2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, precum și Legea nr. 65 din 30 martie 2023 cu privire la evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.

Potrivit prevederilor art. 8 din Legea nr. 64 din 30 martie 2023, Plenul Curții Supreme de Justiție este compus din toți judecătorii Curții Supreme de Justiție și are, printre altele, atribuția de stabilire, anual, a componenței completelor de judecată.

La 11 aprilie 2023 Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a depus cerere de recuzare împotriva judecătorului Mariana Pitic.

Completul de judecată special, reținând prevederile legale citate supra și faptul că în perioada martie – aprilie 2023 majoritatea magistraților de la Curtea Supremă de Justiție au demisionat, a atestat imposibilitatea formării completelor de judecată de către Plenul Curții Supreme de Justiție, care nu a fost deliberativ.

Totuși, prin Legea nr. 89 din 27 aprilie 2023, în vigoare din 02 mai 2023, dispozițiile tranzitorii din Legea nr. 64 din 30 martie 2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, au fost modificate în sensul stabilirii momentului începerii activității Curții Supreme de Justiție în componența nouă, inclusiv a Plenului, oferind ca efect competențe de formare a completelor de judecată după regula anterioară – de către președintele Curții Supreme de Justiție.

În conformitate cu prevederile art. 12 alin. (8) din Legea nr. 65 din 30 martie 2023, Consiliul Superior al Magistraturii prin Hotărârea nr. 120/6 din 10 aprilie 2023 a anunțat concursul pentru suplinirea, prin transfer temporar, a funcțiilor vacante de judecător la Curtea Supremă de Justiție, iar prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 142/8 din 02 mai 2023, s-a hotărât transferul temporar a 7 judecători din instanțele naționale, pentru o perioadă de 6 luni, începând cu 10 mai 2023 în funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.

Astfel, Completul de judecată constată că activitatea Curții Supreme de Justiție a fost blocată în perioada 30 martie 2023 – 10 mai 2023, perioadă în care nu a fost posibilă nici faptic, nici juridic examinarea cauzelor aflate pe rolul instanței.

Prin încheierea din 25 mai 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a respins ca neîntemeiată cererea depusă de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind recuzarea judecătorului Mariana Pitic, de la examinarea cauzei de contencios administrativ, intentată la cererea de contestare depusă de Tatiana Chiriac.

În această ordine de idei, având în vedere cele enunțate supra, completul de judecată special notează că depășirea termenului de examinare a contestație în 10 zile, a fost influențat inclusiv de complexitatea cauzei, comportamentul părților la proces, care include pe cel al autorității pârâte, dificultatea dezbaterilor, demisiile în masă a judecătorilor Curții Supreme de Justiție și imposibilitatea formării completului special pentru judecarea cererilor de contestare.

Mai mult, durata de aflare pe rol a cauzei a fost condiționată inclusiv de asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, fapt ce nu poate fi privit drept tergiversare a examinării cauzei, deoarece judecarea cererii de contestare a avut ca scop respectarea dreptului garantat al părților la un proces echitabil, consfințit în articolul 38 din Codul administrativ și articolul 6 § 1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

În cadrul ședinței de judecată din data de 30 iunie 2023 a fost examinată în fond cauza, fiind ascultate explicațiile părților, cercetate probele, ascultate pledoariile și conform art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, a fost anunțată emiterea și plasarea deciziei pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

Aplicabilitatea Codului administrativ.

Completul de judecată special menționează că, în cadrul dezbaterilor judiciare, reprezentanții Comisiei de evaluare au invocat neaplicarea cărților I și II din Codul administrativ la examinarea cauzelor pendinte pe rolul Curții Supreme de Justiție, argument care nu poate fi reținut din considerentele următoare.

Completul de judecată special reține că aplicarea Codului administrativ și limitele ei este o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia are competență Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ (DCC nr. 163 din 01 decembrie 2022, §24, DCC nr. 2 din 18 ianuarie 2022, §19).

În primul rând, este necesar de a se explica de ce este aplicabil Codul administrativ procedurii de evaluare, dar și procedurii de contencios administrativ.

Din punct de vedere al conținutului normativ, Legea nr. 26 din 10 martie 2022 cuprinde atât norme de drept public material, cât și norme de procedură administrativă și procedură a contenciosului administrativ.

În special, dispozițiile legale care reglementează definiția și condițiile de evaluare a integrității etice/financiare după natura lor constituie norme de drept administrativ material, care formează baza legală conform art. 21 alin. (1) din Codul administrativ pentru emiterea actului administrativ individual de către Comisia de evaluare. Astfel, dispozițiile art. 8 alin. (1)-(4) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 sunt norme de drept administrativ material.

Inițierea procedurii de evaluare este, conform art. 9 alin. (2) și art. 69 alin. (1) din Codul administrativ, o inițiere a procedurii administrative la cererea candidatului pentru una din funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022. Inițierea procedurii de contencios administrativ este condiționată, în conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, de revendicarea de către reclamant a încălcării unui drept prin activitatea administrativă.

Astfel, completul de judecată special relevă că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Actul administrativ individual este rezultatul final al procedurii administrative.

Prin decizia Comisiei de evaluare privind promovarea/nepromovarea evaluării de către candidat are loc finalizarea procedurii administrative conform art. 78 din Codul administrativ.

Mai mult, în nota informativă la Legea nr. 26 din 10 martie 2022, autorii au indicat că „drept urmare a desfășurării activității sale, Comisia de evaluare va emite o decizie. Reieșind din faptul că decizia respectivă reprezintă un act administrativ, contestarea acesteia se va face conform prevederilor Codului administrativ nr. 116/2018 cu derogările exprese stabilite în prezentul proiect.”

Astfel, însăși legiuitorul a calificat decizia Comisiei de evaluare drept un act administrativ individual în privința căruia poate fi exercitată acțiunea în contencios administrativ.

Prin urmare, normele Codului administrativ privind procedura administrativă și instituția actului administrativ individual sunt aplicabile procedurii de evaluare, cu excepțiile prevăzute de Legea nr. 26 din 10 martie 2022.

Completul de judecată special subliniază că, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

Deși, Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale, dacă nu contravin principiilor Codului administrativ.

Normele speciale din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu exclude aplicarea cărților I și II, decât în privința unor aspecte, cum ar fi în special, inițierea procedurii administrative, clarificarea stării fapt din oficiu, cvorumul și majoritatea, dreptul la audiere a candidatului, dar și altele. Sintagma „anumite aspecte” din art. 2 alin. (2) din Codul administrativ nu echivalează cu excluderea de la aplicare a Codului administrativ.

Așadar, în condițiile speței, excluderea integrală de la aplicare a cărților I și II este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ.

Potrivit art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.

Principiile care guvernează procedura contenciosului administrativ sunt reglementate în cartea I din Codul administrativ, în special art. 21-27 și art. 36-43. Între cartea I, II și III, care reglementează procedura contenciosului administrativ, există o legătură organică și de substanță, ce nu poate fi negată sau exclusă sub nici o formă.

Controlul judecătoresc este un control de legalitate, care cuprinde în sine verificarea legalității temeiului formeii activității administrative, corectitudinii interpretării noțiunilor juridice vagi, proporționalității egalității de tratament, imparțialității, securității juridice, motivării, exercitarea dreptului discreționar, dacă autoritatea este împuternicită să acționeze în baza acestui drept, protecția încrederii legitime în activitatea autorității și altele.

Din considerentele menționate supra, completul de judecată special respinge ca nefondat argumentul reprezentanților Comisiei de evaluare, precum că nu este aplicabilă cartea I și II din Codul administrativ. Or, aceasta ar însemna negarea respectării principiilor legalității, cercetării din oficiu, egalității de tratament, securității raporturilor juridice, proporționalității, imparțialității Comisei, buneicredințe și altele.

Aplicarea normelor procedurii de contencios administrativ este condiționată de aplicarea acelorași norme care se referă la procedura administrativă, cum ar fi obținerea probelor conform art. 220 alin. (1) și 87-93 din Codul administrativ, notificările conform art. 223 și 97-114 din Codul administrativ, imparțialitatea conform art. 25 din Codul administrativ, recuzarea conform art. 202 și 49-50 din Codul administrativ, formele activității administrative conform art. art. 5, 10-15 și

189 din Codul administrativ, conceptul de parte în procedura de contencios administrativ conform art. 204 și 7 din Codul administrativ, efectele juridice ale actului administrativ individual, e.g. funcția executorie a deciziei Comisiei de evaluare în calitate de act administrativ individual conform art. 171 alin. (4) din Codul administrativ, valabilitatea, obligativitatea și puterea lucrului decis a deciziei Comisiei de evaluare conform art. 139 alin. (2)-(4) și 140 din Codul administrativ și altele.

Neaplicarea cărții I și II din Codul administrativ ar echivala cu excluderea deciziei Comisei ca act administrativ individual, iar pe cale de consecință respingerea accesului la un control judecătoresc efectiv.

În această ordine de idei, completul de judecată special subliniază că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, deoarece este: 1) emisă de o autoritate publică; 2) este o decizie, dispoziție sau altă măsură oficială; 3) se referă la domeniul dreptului public; 4) este o reglementare; 5) se referă la un caz individual; 6) produce nemijlocit efecte juridice.

Din punct de vedere funcțional și organizatoric, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor este o „autoritate publică” în sensul art. 7, 10, 203 lit. a) și 204 din Codul administrativ, deoarece este creată prin lege, îndeplinește sarcini de drept public prin intermediul competenței reglementate în art. 8 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, în vedere realizării unui interes public.

Completul de judecată special mai subliniază că, procedura administrativă de evaluare are o funcție de clarificare și orientare datorită caracterului procedural al acțiunii oficiale de evaluare a candidaților în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Prin urmare, respectarea principiilor, garanțiilor și regulilor de bază a procedurii administrative constituie o cerință înrădăcinată direct în conceptul statului de drept stipulat în art. 1 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova.

Astfel, prin Legea nr. 180 din 07 iunie 2023 s-a consolidat înțelegerea că, Comisia de evaluare este o autoritate publică specifică în felul său, adică nu este persoană juridică de drept public, cu toate că, în art. 7 din Codul administrativ, care o funcție universală, cuprinde și este definit conceptul de autoritate publică atât în sensul interpretat de Parlamentul Republicii Moldova, adică funcțional, organizațional cât și ca persoană juridică de drept public, după caz. Această concluzie rezultă și din pronumele nedeterminat „orice structură organizatorică” al art. 7 din Codul administrativ. Autoritatea publică pe lângă elementul de orice structură organizatorică sau organ, instituit/ă prin lege sau alt act normativ, realizare de interese publice, îl conține și pe cel de regim public, care desemnează sarcinile și competențele, care oferă dreptul de a se impune cu forță juridică față de persoanele cu care intră în raporturi de drept autoritatea publică. O altă interpretare și aplicare ar însemna că activitatea Comisiei și deciziile ei nu sunt obligatorii ca acte administrative individuale, dar reprezintă acte juridice de drept privat. Completul de judecată special subliniază că, și o persoană privată poate fi

autoritate publică dacă prin lege îi sunt delegate sarcini al autorităților publice și competențele corespunzătoare pentru realizarea lor. Mai mult, conform art. 72 alin. (6) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017, actul normativ de interpretare nu are efecte retroactive, cu excepția cazurilor când prin interpretarea normelor de sancționare se creează o situație mai favorabilă.

Completul de judecată special subliniază că, sarcinile Comisiei de evaluare nu reprezintă domenii private de activitate dar publice, de aceea și a fost investită prin Legea nr. 26 din 10 martie 2022 cu competențe care îi permit să se impune cu putere juridică în raport cu cei evaluați conform art. 8 din Codul administrativ. Completul de judecată special notează cu titlu de principiu că, nu poate fi confundat, din punct de vedere funcțional și organizatoric, conceptul de autoritate publică cu cel de persoană juridică de drept public, în caz contrar s-ar exclude decizia Comisiei de evaluare din conceptul de act administrativ individual.

Totodată, se reține că nu s-a pătruns în esența art. 2 alin. (2) din Codul administrativ care reglementează condițiile de derogare prin norme legislative de la caracterul uniform al Codului administrativ pentru „anumite aspecte” de activitate administrativă. A reține argumentul că, Comisia de evaluare nu este autoritate publică înseamnă a nega o realitate juridică că aceasta îndeplinește activitate administrativă de drept public prin procedura administrativă și că, decizia ei este act administrativ individual supus controlului judecătoresc în procedura contenciosului administrativ. Astfel, conceptul de autoritate publică nu se reduce la conceptul de persoană juridică de drept publică, dar are o semnificație funcțională proprie în sensul art. 7 și 2 alin. (2) din Codul administrativ, și în sensul Legii nr. 26 din 10 martie 2022.

Decizia Comisiei de evaluare se relaționează cu însușirea de „orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială” ca element definitoriu al actului administrativ individual conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Din această optică se delimitează că, Comisia de evaluare nu desfășoară activitate legislativă sau judecătorească, dar activitate de executare a legii.

Decizia Comisiei de evaluare se încadrează în conceptul de „domeniul dreptului public” conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Conform art. 5 din Codul administrativ actul administrativ individual este una din formele activității administrative prin care se aplică legea. Prin decizia Comisiei de evaluare a fost aplicată Legea nr. 26 din 10 martie 2022, care reglementează temeiul deciziei, iar această reglementare normativă este, după natura juridică a ei, una de drept public material. Astfel, prin această însușire decizia Comisiei de evaluare este exceptată de la acțiunea privată, penală, contravențională și de contencios constituțional la care participă autoritățile publice conform art. 2 alin. (3) lit. a) – c) din Codul administrativ.

Decizia Comisiei de evaluare conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ este o „reglementare” prin care pârâta își realizează unilateral competența materială potrivit art. 6 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022. Curtea subliniază că prin acest element al actului administrativ individual are loc delimitarea acestuia de alte forme ale activității administrative, cum ar fi actul real și contractul administrativ.

Decizia Comisiei de evaluare conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ se referă la „un caz individual”, care constă în situația concretă de evaluare a reclamantului. Funcția acestei însușiri a actului administrativ individual rezidă în delimitarea acestuia în raport cu actul administrativ normativ, care este o reglementare abstractă conform art. 12 din Codul administrativ.

Decizia Comisiei de evaluare conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ întrunește criteriul „cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice”, adică de a naște, modifica sau stinge raporturi juridice de drept public. Completul de judecată special reține că, decizia Comisiei de evaluare produce nemijlocit efecte juridice în sfera juridică a reclamantei, în calitatea sa de candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Funcția acestui criteriu constă în diferențierea actului administrativ individual de o simplă operațiune administrativă realizată în interior procedurii administrative de evaluare a integrității financiare și etice a candidatului.

Completul de judecată special conchide că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual prin care se finalizează procedura administrativă. Conceptul de procedură administrativă definit în art. 6 din Codul administrativ și cel de autoritate publică definit în art. 7 din Codul administrativ are o funcție universală, aplicabil pentru orice domeniu/subdomeniu al dreptului public. Pentru aceste motive, Comisia de evaluare are și are obligația să aplice normele Codului administrativ și normele de procedură din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 în partea ce se referă la aspectele derogatorii de la caracterul uniform al Codului.

Prin urmare, este inacceptabil argumentul reprezentanților pârâtei că procedura de evaluare nu ar fi o procedură administrativă guvernată de regulile Codului administrativ, cum ar fi principiul legalității (art. 21), principiul cercetării din oficiu (art. 22), principiul egalității de tratament (art. 23), principiul bune-credințe (art. 24), principiul imparțialității (art. 25), principiul limbii de procedură și rezonabilității (art. 26 și 27), principiul eficienței (art. 28), principiul proporționalității (art. 29), securității juridice (art. 30), principiul motivării actelor administrative și operațiunilor administrative (art. 31), principiul comprehensibilității (art. 32), cel al protecției încrederii legitime și altele.

Referitor la practica judiciară existentă pe marginea cererilor de contestare intentate împotriva Comisiei de evaluare (dosarele nr. 3-5/2023 și nr. 3-13/2023), unde instanța a stabilit cu puterea lucrului judecat, că cauzelor intentate împotriva Comisiei de evaluare nu sunt aplicabile prevederile cărților I și II din Codul administrativ, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție menționează că dosarele respective nu formează o practică judiciară unitară. Or, rolul jurisprudenței este de a interpreta și aplica la cazuri concrete legea. Respectiv, nu orice hotărâre care diferă de o altă hotărâre constituie o divergență de jurisprudență.

Principiul *res judicata* în sine nu impune instanțelor judecătorești naționale să urmeze precedentele în cazuri similare, realizarea coerenței dreptului necesită timp iar perioadele de conflict în jurisprudență pot fi, prin urmare, tolerate fără a submina securitatea juridică.

În principiu, jurisprudența trebuie să fie stabilă, dar totuși acest caracter nu trebuie să împiedice evoluția dreptului. Tocmai de aceea, Curtea de la Strasbourg arată că nu există un drept la o jurisprudență constantă, astfel că schimbarea jurisprudenței impusă de o abordare dinamică și progresivă este admisibilă și nu încalcă principiul securității juridice (CtEDO, Unedic c. Franței, 2008, §74; Legrand c. Franței, 2011), dar trebuie întrunite două condiții: noua abordare să fie consecventă la nivelul acelei jurisdicții și instanța care a decis schimbarea interpretării să motiveze detaliat considerentele pentru care a decis astfel (CtEDO, Atanasovski c. Macedoniei, 2010, §38).

În aceste circumstanțe, completul de judecată special respinge argumentul expus de Comisie precum că la emiterea soluției pe caz instanța de judecată urmează să își fundamenteze opinia și să emită soluția bazându-se pe considerentele și exemplele de practică judiciară enunțate.

În concluzie, completul de judecată special statuează că un judecător, potrivit regulilor de organizare judecătorească, nu este, în general, legat de hotărârea pronunțată de un alt judecător și nici chiar de propriile sale hotărâri anterioare, deoarece dânsul se pronunță pe cazul particular care se prezintă în fața sa.

Admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu prevederile art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ.

În conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Potrivit art. 5 din Codul administrativ activitatea administrativă de drept public al autorităților publice cuprinde actul administrativ individual ca formă principală de acțiune administrativă a autorităților.

Completul de judecată special a motivat la capitolul aplicabilității Codului administrativ de ce decizia Comisiei de evaluare este act administrativ individual. Astfel, la compartimentul admisibilității acțiunii se va sublinia că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual defavorabil.

Conform art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, actele administrative individuale pot fi acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Conform art. 17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Completul de judecată special notează că, prin acțiunea înaintată, reclamanta Tatiana Chiriac revendică încălcarea unui drept prin activitatea administrativă, conform art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, și anume că prin decizia nr. 30 din 24 martie 2023 Comisia de evaluare i-a încălcat dreptul de a fi ales în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și dreptul la o decizie de evaluare favorabilă a candidatei Tatiana Chiriac.

Prin derogare de la prevederile art. 209 din Codul administrativ prin art. 14 alin. (1) și (2) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, s-a reglementat un termen special de înaintare a acțiunii în contencios administrativ. Astfel, decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din 3 judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție.

În acest context, se reține că decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 30 din 24 martie 2023 a fost recepționată de către Tatiana Chiriac la data de 29 martie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la actele cauzei (f.d. 367, dosar administrativ).

Completul de judecată special conchide că cererea de contestare depusă de Tatiana Chiriac este admisibilă, întrucât reclamanta s-a conformat prevederilor legale art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, depunând prezenta cerere de contestare prin intermediul oficiului poștal, la 03 aprilie 2023, în interiorul termenului prevăzut de lege, la Curtea Supreme de Justiție.

Din punct de vedere a felului acțiunii în contencios administrativ, completul de judecată special apreciază acțiunea înaintată drept o acțiune în obligare specifică în felul său. Prin acțiunea în obligare obișnuită, reclamanta conform art. 206 alin. (1) lit. b) și 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ urmărește anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării sale referitor la obținerea unui avantaj juridic de orice fel și obligarea autorității publice să emită actul administrativ individual respins. Pe când specificul acțiunii înaintate este caracterizat prin anularea deciziei Comisiei de evaluare referitor la nepromovarea evaluării și dispunerea reluării procedurii de evaluare.

Completul de judecată special în conformitate cu prevederile art. 219 alin. (3) din Codul administrativ nu este legat de textul cererilor formulate de participanții la proces, astfel, argumentul de oportunitate expus în referință de către pârât va fi apreciat la capitolul admisibilității. Controlul judecătoresc efectiv implică o verificare deplină a problemelor de fapt și de drept, însă totuși exclude verificarea oportunității conform art. 225 alin. (1) din Codul administrativ și limitează controlul în privința actului administrativ individual discreționar, când lege prevede astfel de teme pentru emitere. Oportunitatea este o chestiune de admisibilitate dar nu de fond a acțiunii în contencios administrativ. Argumentul pârâtei în referință depusă precum că acțiunea trebuie respinsă pe motiv de oportunitate este lipsit de temeinicie, deoarece reclamanta nu a motivat acțiunea pe oportunitate dar pe aspecte de legalitate. Din referință și argumentele de oportunitate relevate de pârâta în conținutul referinței se neagă însăși dreptul la

înaintarea acțiunii în contencios administrativ potrivit art. 39 și 189 alin. (1) din Codul administrativ. Astfel, nici Codul administrativ, dar nici art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu exclud dreptul la acțiune a candidatei. Acceptarea soluției propuse de pârâta este lipsită de temei legal și contrară statului de drept. Completul de judecată special notează că, prevederile art. 225 alin. (1) din Codul administrativ sunt clare și nu pot fi confundate, reglementând într-o unitate funcțională cu prevederile art. 36, 39, 189, 190 și 207 din Codul administrativ doar aspecte referitor la excluderea sau limitarea controlului judecătoresc.

Completul de judecată special apreciază decizia Comisiei de evaluare emisă în temeiul art. 8 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 că făcând parte din categoria actelor administrative obligatorii, adică care nu se emit în baza dreptului discreționar. Comisia de evaluare este obligată să emită decizia indiferent dacă este favorabilă sau defavorabilă. În cazul deciziilor discreționare, autoritatea publică are dreptul în general să nu acționeze, iar în cazul în care decide de a acționa în dreptul administrativ, atunci are posibilitatea de selecție a consecințelor juridice, cu excepția situației de reducere a discreției la zero conform art. 137 alin. (2) din Codul administrativ.

Referitor la fondul cauzei completul de judecată special reține următoarea stare de fapt și de drept.

Conform art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

În sensul art. 13 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Potrivit art. 20 alin. (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Reieșind din art. 53 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

În conformitate cu art. 114 din Constituția Republicii Moldova, justiția se desfășoară în numele legii numai de instanțele judecătorești, acestea urmează să dispună de plenitudinea prerogativelor procesuale pentru soluționarea justă a cauzei, fără a exista limitări nejustificate în acțiunile ce urmează a fi întreprinse,

astfel încât la realizarea scopului final hotărârea judecătorească să nu devină una iluzorie.

Protecția juridică efectivă împotriva acțiunii administrative a autorităților publice implică un control judecătorec de legalitate deplin, care cuprinde atât chestiunile de fapt, cât și cele de drept, așa cum este reglementat în art. 21, 22, 36, 194 alin. (1) și 219 din Codul administrativ.

Densitatea controlului judecătorec înseamnă precizarea conținutului controlului judecătorec asupra deciziilor Comisiei de evaluare, care se referă nu numai la profunzimea, ci și la sfera de aplicare a controlului. Acest lucru se referă atât aplicării legii, cât și stabilirii faptelor relevante pentru o hotărâre judecătorească legală și întemeiată.

Controlul judecătorec efectiv implică verificarea tuturor aspectelor de legalitate procedurală și substanțială, în special, al egalității de tratament, proporționalității, securității juridice, motivării, corectitudinii cercetării de fapt din oficiu, imparțialității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și altele. Numai în acest fel poate fi atins standardul de protecție efectivă consacrat în art. 53 din Constituția Republicii Moldova. În acest sens, art. 194 alin. (1) din Codul administrativ prevede că în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Controlul instanței de judecată asupra activității administrative de drept public necesită o determinare independentă a faptelor relevante, o interpretare a normelor relevante și a subsumării lor. Un astfel de control administrativ de legalitate inteligibil exclude, în principiu, o obligare a justiției la constatări și aprecieri de fapt sau de drept făcute de alte puteri cu privire la ceea ce este legal în speță.

Potrivit art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare, dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisia de evaluare (normă constituționalitatea căreia a fost verificată prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (competența Curții Supreme de Justiție în cazul examinării contestațiilor depuse împotriva deciziei Comisiei de evaluare)).

Curtea Constituțională a reținut că, în nota informativă la proiectul de Lege nu se regăsește niciun argument cu privire la necesitatea limitării controlului judiciar al deciziilor Comisiei de evaluare. Totuși, din opinia prezentată de autorități și din conținutul textului contestat, Curtea Constituțională a dedus că legislatorul a urmărit să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură ne semnificative, iar pe de altă parte, pentru a asigura celeritatea soluționării contestațiilor pentru a avea mai repede un Consiliu

Superior al Magistraturii funcțional. Curtea Constituțională a reținut că aceste scopuri legitime pot fi încadrate în obiectivele generale ale ordinii publice și garantării autorității și imparțialității justiției, stabilite de articolul 54 alin. (2) din Constituție (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §78).

Astfel, Curtea Constituțională a dispus că, până la modificarea legii în conformitate cu raționamentele prezentei hotărâri, completul special al Curții Supreme de Justiție, la examinarea contestațiilor, va putea dispune reevaluarea candidaților nepromovați dacă va constata (a) că în cadrul procedurii de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și (b) că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §88).

În această consecvență, completul de judecată special constată că, Curtea Constituțională a stabilit un dublu test care urmează a fi întrunit pentru ca acțiunea candidatului împotriva unei decizii emise de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor să fie admisă, și anume: 1) să existe erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, și aceste erori să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare; și 2) să existe circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidat.

Prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023, în vigoare din 21 iunie 2023, alin. (8) al art. 14 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 a fost modificat, având următorul conținut: La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare și dispunerea reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special subliniază că, prevederile art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 modificat prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023 proiectează un control judecătoresc efectiv, care implică legalitatea procedurii de evaluare și legalitatea materială a deciziei de nepromovare a evaluării.

Controlul de legalitate procedurală a deciziei se va rezuma dacă Comisia de evaluare a admis sau nu erori procedurale grave care ar putea afecta caracterul echitabil al procedurii de evaluare. Controlul de legalitate materială a deciziei se va rezuma dacă există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidata Tatiana Chiriac.

Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție notează, că Codul administrativ reglementează conceptul de erori grave și erori deosebit de grave. În cazul erorilor deosebit de grave conform art. 141 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este nul și pe cale de consecință nu produce efecte juridice din momentul emiterii. Pe când în cazul erorilor grave actul administrativ individual este ilegal și produce efecte juridice până la anularea sa în mod

definitiv. Astfel, ori de câte ori se invocă o problemă de legalitate procedurală, ea trebuie analizată atât prin conceptul de eroare deosebit de gravă, cât și prin cel de eroare gravă.

Decizia Comisiei de evaluare este neîntemeiată, iar reclamanta ar avea dreptul la o decizie favorabilă, deoarece decizia contestată este viciată în special din punct de vedere a proporționalității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și egalității de tratament.

Prin decizia nr. 30 din 24 martie 2023 cu privire la candidatura Tatianei Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, Comisia de evaluare a decis că candidata nu întrunește criteriile de integritate, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidată a criteriilor de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea.

La 03 aprilie 2023, Tatiana Chiriac, a depus cerere de contestare a deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 30 din 24 martie 2023 cu privire la candidatura Tatianei Chiriac, solicitând anularea deciziei nominalizate și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

Așadar, potrivit deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 30 din 24 martie 2023 candidata la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, Tatiana Chiriac, nu a promovat evaluarea în temeiul art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, pe motiv că nu corespunde criteriilor de integritate, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară.

În speță, relevanță au prevederile art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, care stipulează că se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă: averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație.

Pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare verifică: respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale.

Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.

Completul de judecată special menționează că în decizia nr. 30 din 24 martie 2023, la compartimentul III „Evaluarea candidatului”, Comisia de evaluare a

constatat existența unor dubii serioase în privința Tatiane Chiriac, candidata la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, privind criteriile de integritate financiară și etică, ținând cont de următoarele circumstanțe:

1. Nedepunerea declarațiilor cu privire la venituri și proprietate la numirea și eliberarea din funcție;
2. Valoarea subestimată a automobilului Honda CR-V, anul de fabricație 2011.

Astfel, analizând concluziile Comisiei de evaluare pe marginea acestor circumstanțe raportate la criteriile de evaluare și probatoriul cauzei, completul de judecată special menționează că Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a ajuns la o concluzie pripită, prin urmare pretențiile reclamantei Tatiana Chiriac împotriva pârâtei expuse în cererea de contestare sunt întemeiate.

În speță, drepturile încălcate, invocate de reclamanta sunt: dreptul la administrare conform art. 39 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, dreptul la o decizie de evaluare favorabilă și drept la încrederea în justiție.

Controlul judecătoresc efectiv implică verificarea tuturor aspectelor de legalitate procedurală și substanțială, în special, al egalității de tratament, proporționalității, securității juridice, motivării, corectitudinii cercetării de fapt din oficiu, imparțialității, interpretării greșite a noțiunilor juridic nedefinite și altele. Numai în acest fel poate fi atins standardul de protecție efectivă consacrat în art. 53 din Constituția Republicii Moldova.

În aceste circumstanțe, completul de judecată special reține că, în cadrul procedurii emiterii actului administrativ contestat prin prezenta cerere, reclamanta a asigurat plenar și fără rezerve executarea cerințelor de prezentare a actelor și solicitărilor a pârâtei, în termen, lipsind careva obiecții din partea Comisiei de evaluare la plenitudinea celor prezentate, care ar fi putut fi înlăturate de reclamantă.

Completul de judecată special conchide că prin prezentarea explicațiilor și clarificărilor din partea candidatei asupra chestiunilor ridicate de Comisia de evaluare și manifestarea în continuare, în cadrul ședinței de judecată la examinarea prezentei cereri de contestare, a unui comportament activ, de către Tatiana Chiriac au fost înlăturate dubiile reținute de Comisia de evaluare cu privire la conformitatea candidatei criteriilor de integritate financiară și etică.

Completul de judecată special relatează că încălcările de integritate financiară și etică au fost apreciate de către Comisia de evaluare izolat de contextul istoric-social, ceea ce afectează securitatea raporturilor juridice. În general sistemul juridic admite efectul retroactiv al legii, dacă acesta favorizează situația juridică a persoanei, însă acest efect nu poate fi proiectat pe culpa interpretării juridice.

Mai mult, depunerea cererii de a candida presupune și acordul voluntar de a fi supus evaluării integrității, precum și convingerea fiecărui candidat că a respectat în această perioadă criteriile de integritate reieșind anume din rațiunile de securitate juridică și contextul social în care a viețuit și relaționat cu autoritățile publice.

Astfel, completul de judecată consideră că circumstanțele reținute de Comisia de evaluare ar înfrânge regula protecției încrederii legitime în activitatea autorităților publice ale statului, care aveau sarcini și competențe pentru a reacționa, dar și principiul securității juridice în întreaga sa complexitate.

Așadar, completul de judecată special statuează că atât din actele cât și din argumentele reclamantei, prezentate în fața instanței de judecată, se constată existența circumstanțelor care puteau duce la promovarea evaluării sale în fața Comisiei de evaluare și care ar justifica reevaluarea candidatei Tatiana Chiriac, fiind înlăturate dubiile serioase formulate de Comisia de evaluare cu privire la respectarea de către Tatiana Chiriac a criteriilor de integritate etică și financiară stabilite de art. 8 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în ceea ce privește nedepunerea declarațiilor cu privire la venituri și proprietate la numirea și eliberarea din funcție și valoarea subestimată a automobilului Honda CR-V, anul de fabricație 2011.

Cu referire la circumstanța ce ține de nedepunerea declarațiilor cu privire la venituri și proprietate la numirea și eliberarea din funcție, Comisia de evaluare a verificat dacă candidata a respectat regimul juridic de declarare a averii și intereselor personale și a verificat sursele de venit și metodele de dobândire a bunurilor de către candidată, membrii familiei și persoanelor apropiate ale candidatei.

Comisia de evaluare a indicat că în speță, pentru perioada cuprinsă între 2013 și 2016, în care candidata activa la Judecătoria Călărași, există declarații anuale depuse de candidată pentru anii 2013, 2014 și 2015, dar nici o declarație depusă la numirea în funcție și nici o declarație depusă la încetarea activității, așa cum prevedea legea.

Comisia de evaluare a reținut declarațiile candidatei, prin care aceasta susține că a depus ambele declarații și a recunoscut că a primit dovada scrisă de depunere a declarațiilor, dar nu a păstrat această confirmare sau copii ale declarațiilor pentru că, atunci când a plecat din această funcție, nu intenționa niciodată să se întoarcă în serviciul public, cu atât mai mult, să activeze în justiție.

Potrivit candidatei, din cauza relațiilor ostile față de ea, președintele Judecătoriei Călărași s-ar fi putut implica în depunerea declarațiilor candidatei din cauza litigiului inițiat anterior de candidată împotriva președintelui instanței.

Comisia de evaluare a menționat că candidata a comunicat informații contradictorii referitor la faptul depunerii declarațiilor și nu a prezentat confirmarea faptului că declarațiile pentru 2013, 2014 și 2015 au fost înregistrate. Astfel, preocupările Comisiei de evaluare cu privire la nedepunerea declarațiilor nu au fost înlăturate de către candidată.

În cadrul ședinței de judecată, reclamanta Tatiana Chiriac, a reiterat explicațiile date în fața Comisiei de evaluare și a prezentat instanței: răspunsul Judecătoriei Strășeni nr. 5058 din 11 aprilie 2023; copia extrasului din Registrul declarațiilor de avere și interese personale nr. 1 al Judecătoriei Călărași, pentru anul 2013; copia extrasului din dosarul personal al Tatianei Chiriac; copia

explicațiilor specialistului superior în secția evidență și documentare procesuală în cadrul Judecătorei Călărași din 18 martie 2016.

Prin răspunsul nr. 5058 din 11 aprilie 2023 Judecătoria Strășeni a comunicat reclamantei că declarația pentru anul 2013 și declarația pentru anul 2016, în urma fuzionării instanțelor de judecată nu au fost transmise de Judecătoria Călărași către Judecătoria Strășeni.

Potrivit extrasului din Registrul declarațiilor de avere și interese personale nr. 1 al Judecătorei Călărași, pentru anul 2013 se confirmă că la data de 07 iunie Tatiana Chiriac a depus declarația de avere și interese personale.

Din extrasul secțiunii 8 „Declarații de venituri și proprietate și de interese personale” din dosarul personal al funcționarului public Tatiana Chiriac, rezultă că la data de 04 aprilie 2016 reclamanta a depus două declarații: declarația de interese personale pe 1 filă și declarația pe venit și proprietate pe 3 file, ambele fiind recepționate de Petru Ciumaș.

Potrivit explicației din 18 martie 2016, Petru Ciumaș deținea funcția de specialistul superior în secția evidență și documentare procesuală în cadrul Judecătorei Călărași.

Completul de judecată special relevă că potrivit art. 10 alin. (2) – (3) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, Comisia de evaluare și secretariatul acesteia au acces gratuit și în timp real la sisteme informaționale care conțin date necesare pentru realizarea mandatului său, și anume pentru evaluarea integrității etice și a integrității financiare a candidaților, în condițiile legislației privind schimbul de date și interoperabilitatea, cu excepția informației care cade sub incidența prevederilor Legii nr. 245 din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat.

În procesul de evaluare a integrității candidaților, Comisia de evaluare are dreptul să solicite de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, inclusiv de la instituțiile financiare, documentele și informația necesare pentru realizarea evaluării. Informațiile solicitate se prezintă Comisiei de evaluare gratuit, inclusiv în format electronic, în termen de cel mult 10 zile de la data solicitării.

Totodată, alin. (7) din norma legală precitată, stabilește în mod expres că în scopul elucidării unor neclarități depistate, Comisia de evaluare poate solicita, la orice etapă a procedurii de evaluare, date și informații suplimentare de la candidații evaluați.

Iar, conform art. 2 pct. 1 lit. d) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în temeiul Legii nr. 26 din 10 martie 2022, adoptat la ședința Comisiei de evaluare din 02 mai 2022, una din principalele etape ale evaluării sunt întrebările și solicitările de trimitere a documentelor candidaților în măsura în care este necesar pentru a elucida problemele de integritate etică și financiară. Candidații urmează să răspundă în termenul stabilit de Comisie.

Astfel, din normele legale nominalizate, se deduce că în cazul depistării unor neclarități Comisia de evaluare poate solicita, la orice etapă a procedurii de evaluare, date și informații suplimentare de la candidat, pentru a înlătura dubiile serioase care au apărut în fața Comisiei de evaluare.

Efectuând analiza evenimentelor descrise supra, completul de judecată special constată că candidata a respectat toate solicitările Comisiei de evaluare, prezentând documentele și actele existente în vederea înlăturării dubiilor apărute.

Totodată, răspunsurile și poziția candidatei față de acest subiect nu au scos la iveală o intenție de a ascunde veniturile dobândite în anul 2013 și 2016. Mai mult, din actele existente la dosar și constatările Comisiei de evaluare rezultă cu certitudine că în perioada nominalizată nici candidata personal, nici șotul acesteia nu au procurat careva bunuri sau active.

Ținând cont de cele expuse supra, completul de judecată special menționează că, Comisia de evaluare în cazul în care acorda un termen suficient reclamantei, ținând cont de circumstanțele invocate, avea posibilitate obiectivă de a forma o imagine exactă a situației financiare a candidatei în baza informației detaliate, eventual prezentate de către candidata Tatiana Chiriac.

Odată ce Comisia de evaluare și-a încălcat obligația de cercetare a stării de fapt se constată un viciu de procedură, care, pe cale de consecință, duce la ilegalitatea actului administrativ individual defavorabil contestat.

Mai mult, reieșind din prevederile art. 6 lit. d), e) și f) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, întru exercitarea funcțiilor sale, Comisia de evaluare are următoarele competențe: are acces la orice sisteme informaționale care conțin date relevante pentru realizarea mandatului său, și anume pentru evaluarea integrității etice și a integrității financiare a candidaților, inclusiv prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect); audiază candidatul și alte persoane ce dețin informații relevante despre integritatea candidatului; solicită informații de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, precum și acumulează orice informații relevante pentru realizarea mandatului său.

Deci, legiuitorul a oferit Comisiei de evaluare o gamă largă de instrumente și pârghii pentru acumularea tuturor informațiilor necesare în privința reclamantei și a rudelor acesteia, inclusiv și aprecierea datelor și actelor prezentate de aceasta în cursul evaluării.

În contextul circumstanțelor de fapt și de drept descrise supra, imposibilitatea prezentării înscrisurilor de către reclamantă a fost întemeiată atât pe circumstanțe obiective cât și subiective: timpul insuficient acordat pentru a răspunde la rundele de întrebări; dependența directă de acțiunile și diligența altor persoane (care se prezumă că dețin informația și/sau înscrisurile); lipsa accesului la date cu caracter personal ale altor persoane; timpul de răspuns a autorităților publice și a instituțiilor financiare deținătoare de informații relevante; întrebările din audieri vizau informație nouă, ce necesita probată și/sau concretizată; anterior audierilor publice nu erau cunoscute anumite fapte; negațiile nu pot fi probate.

Cu referire la timpul insuficient acordat pentru a răspunde la unele întrebări și a prezenta actele suplimentare, completul de judecată special menționează că din dosarul administrativ reiese că în cadrul comunicării, Comisia de evaluare expedia

reclamantei rundele de întrebări precum și instrucțiunile de răspuns la acestea, prin intermediul poștei electronice.

La data de 27 decembrie 2022, ora 20:08, Comisia de evaluare a expeditat reclamantei „Formularul declarației pentru 5 ani” și a acordat timp până pe 03 ianuarie 2023 (7 zile calendaristice) pentru completarea acesteia (f.d. 353, dosar administrativ). Termenul acordat fiind respectat de Tatiana Chiriac (f.d. 354, dosar administrativ).

La data de 27 ianuarie 2023, ora 07:32, Comisia de evaluare a expeditat Tatianeii Chiriac spre completare, prima rundă de întrebări, oferind astfel reclamantei termen până la 31 ianuarie 2023 (5 zile calendaristice) pentru a răspunde la întrebările formulate (f.d. 355, dosar administrativ). Termenul acordat fiind respectat de Tatiana Chiriac (f.d. 356-357, dosar administrativ).

La data de 09 februarie 2023, ora 06:37, Comisia de evaluare a expeditat reclamantei spre completare, a doua rundă de întrebări, oferind astfel reclamantei termen până la 12 februarie 2023 (4 zile calendaristice) pentru a răspunde la întrebările formulate (f.d. 358, dosar administrativ).

În legătură cu a doua rundă de întrebări transmise, la data de 10 februarie 2023, ora 11:38, reclamanta Tatiana Chiriac a adresat Comisiei de evaluare întrebări apărute în legătură cu completarea acestora și a comunicat Comisiei de evaluare faptul că de luni până duminică este angajată în serviciu la Centrul de Drept al Femeilor și la „Caritas Moldova” fiind antrenată în activități de gestionare a crizei refugiaților. Suplimentar a menționat că termenele acordate sunt foarte restrânse, inclusiv 2 zile de odihnă, astfel nu dispune de posibilitatea acumulării tuturor actelor și explicațiilor solicitate (f.d. 359, dosar administrativ).

Astfel, completul de judecată special apreciază ca fiind neclar argumentul Comisiei de evaluare precum că, atunci când a constatat anumite neclarități, Comisia de evaluare a oferit reclamantei posibilitatea de a le elucida, prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare, oferind un termen suficient (fapt confirmat implicit de către reclamantă prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare).

Or, scrisoarea nominalizată supra confirmă cu certitudine că termenul acordat reclamantei pentru prezentarea probelor este unul insuficient, fapt comunicat Comisiei de evaluare.

Completul de judecată special menționează că și în cadrul răspunsurilor acordate de către reclamantă se invocă insuficiența timpului acordat pentru prezentarea informației, fapt care a împiedicat reclamanta să obțină în termen redus informațiile solicitate (f.d. 359, dosar administrativ).

Prin urmare, completul de judecată special constată că Tatiana Chiriac era în imposibilitate efectivă de a colecta toată informația necesară pentru a răspunde la întrebările Comisiei de evaluare în termeni atât de restrânși.

Administrarea unor probe și înscrisuri suplimentare, se datorează inclusiv și omisiunii Comisiei de evaluare de a solicita de la Judecătoria Călărași informațiile necesare referitor la declarațiile prezentate de către reclamantă, secției responsabile de colectarea acestora, or, legea acordă Comisiei de evaluare dreptul, dar și o

obligă, să solicite autorităților publice, informații care conțin date necesare pentru realizarea mandatului său.

La caz, completul de judecată special conchide că Comisia de evaluare nu a verificat toate circumstanțele de fapt, nu a dat o apreciere complexă a explicațiilor reclamantei, iar lipsa cercetării din oficiu a dus la adoptarea unei soluții pripite.

Totodată, răspunsurile și poziția candidatei față de acest subiect nu au scos la iveală o intenție de a ascunde veniturile dobândite în perioada 2013 și 2016. Mai mult, din actele existente la dosar cât și constatările Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la candidatura Tatianei Chiriac rezultă cert faptul că, nici reclamanta, nici soțul acesteia, în perioada menționată nu au obținut careva bunuri mobile/imobile.

Analizând aspectul integrității financiare a candidatei, completul de judecată special consideră necesar de a evidenția faptul nerespectării de către Comisia de evaluare față de candidata Tatiana Chiriac a principiului egalității de tratament.

Or, principiul general al egalității reprezintă unul dintre principiile constituționale fundamentale înserate în Constituția Republicii Moldova și acordă un drept subiectiv. Acest principiu interzice tratarea acelorași fapte în mod inegal sau a lucrurilor inegale în același mod, cu excepția cazului în care o abordare diferită ar fi justificată în mod obiectiv.

Stabilirea în ce măsură egalii sunt tratați inegal sau inegalii în același mod duce rareori la probleme în practică.

Din decizia Comisiei de evaluare nu rezultă elemente de fapt care să indice de ce candidata Tatiana Chiriac este apreciată ca neintegru în raport cu candidații evaluați dacă starea de fapt este similară.

Completul de judecată special subliniază că, dacă două subiecte sunt inițial tratate în mod egal sau inegal, se evaluează pe baza unei comparații a consecințelor juridice (pe egalitatea faptică). Determinarea ulterioară a faptului dacă acest tratament inegal se referă la obiecte egale sau inegale nu este posibilă în mod semnificativ într-o astfel de absolutitate, deoarece două obiecte nu pot fi niciodată egale în toate privințele, adică identice; în caz contrar ar exista doar un singur obiect. Totuși, întrucât compararea a două obiecte este întotdeauna doar compararea proprietăților lor, ceea ce este implicat aici este o colecție nejuducată a acelor proprietăți în care obiectele luate în considerare diferă, orientate spre testul de justificare ulterioară.

Elementele de comparabilitate se referă anume la cele, prevăzute de art. 8 alin. (2) și (4) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, care nu diferă semnificativ în cazul reclamantei, candidată neevaluată în raport cu candidații evaluați. Comisia de evaluare nu a realizat o evaluare prin metoda comparației, cel puțin așa rezultă din dosarului judiciar și cel administrativ prezentat de Comisia de evaluare.

Principiul egalității interzice tratarea în esență a acelorași lucruri în mod inegal, dar în mod evident vede această formulare ca un sinonim al formulei obișnuite conform căreia principiul egalității este încălcat dacă este rezonabil, rezultat din natura că nu poate fi găsită o problemă sau un motiv plauzibil în mod obiectiv pentru diferențierea juridică sau egalitatea de tratament.

În atare circumstanțe, completul de judecată special conchide că, explicațiile prezentate de către Tatiana Chiriac permiteau Comisiei de evaluare drept urmare a cercetării multiaspectuale și obiective de a înlătura suspiciunile privind integritatea candidatei.

De altfel, nu poate fi ignorat nici faptul că, în contextul principiului egalității de tratament, în cazul altui candidat-judecător care a promovat evaluarea, la aspectul nedepunerii declarației, Comisia de evaluare a conchis că: „, Deși Comisia constată că nedepunerea a două declarații anuale reprezintă o încălcare a regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale și, prin urmare, afectează integritatea etică și financiară a candidatei, conform criteriilor prevăzute de Legea nr. 26 din 10 martie 2022, Comisia concluzionează că, având în vedere circumstanțele specifice în acest caz, încălcarea respectivă (nedepunerea declarațiilor anuale pentru 2010 și 2011) nu atinge nivelul de gravitate pentru a echivala cu necorespunderea candidatei cu criteriile de integritate etică și financiară”.

Însă în cazul candidatei, Comisia nici nu a examinat prin prisma avantajelor sau beneficiilor, care le-ar fi avut Tatiana Chiriac prin nedepunerea declarațiilor nominalizate, și nu a motivat de ce în cazul candidatei încălcarea atinge nivelul de gravitate pentru a echivala cu necorespunderea candidatei cu criteriile de integritate etică și financiară.

Cu privire la valoarea subestimată a automobilului Honda CR-V, anul de fabricație 2011, Comisia de evaluare a menționat că nu a fost convinsă de argumentele candidatei, întrucât era responsabilitatea personală a candidatei să asigure deplinătatea și corectitudinea informațiilor pe care le transmisese la Autoritatea Națională de Integritate în declarația sa anuală pentru 2015 și Comisiei, în declarația sa anuală pentru anul 2017.

În cadrul ședinței de judecată, reclamanta Tatiana Chiriac, a reiterat explicațiile date în fața Comisiei de evaluare și a prezentat instanței: copia răspunsului I.P. „Agenția Servicii Publice” nr. 03/C-1052 din 07 aprilie 2023; copia contractului de cumpărare-vânzare din 07 aprilie 2023 și declarația soțului reclamantei Constantin Chiriac din 29 iunie 2023.

Astfel, completul de judecată special relevă că potrivit răspunsului I.P. „Agenția Servicii Publice” nr. 03/C-1052 din 07 aprilie 2023, conform Indicatorului nr. 57 din 27 iulie 2016 al documentelor-tip și al termenelor de păstrare (6 ani) pentru organele administrației publice, pentru instituțiile, organizațiile și întreprinderile Republicii Moldova, aprobat prin Ordinul nr. OSSA57/2016 din 27 iunie 2016 al Serviciului de Stat de Arhivă, actele ce au servit temei la înmatriculare la data de 07 aprilie 2015 a vehiculului de model „HONDA CRV”, pe numele Tatiane Chiriac, au fost nimicite în legătură cu expirarea termenului de păstrare.

Prin copia contractului de cumpărare-vânzare din 07 aprilie 2023 se confirmă prețul de vânzare a autovehiculului de 100 000 de lei.

Analizând aspectul integrității candidatei, completul de judecată special consideră necesar de a evidenția și faptul nerespectării de către Comisia de

evaluare față de candidata Tatiana Chiriac a principiului egalității de tratament în cazul valorii subestimate a automobilului Honda CR-V, anul de fabricație 2011.

Or, principiul general al egalității reprezintă unul dintre principiile constituționale fundamentale înserate în Constituția Republicii Moldova și acordă un drept subiectiv. Acest principiu interzice tratarea acelorași fapte în mod inegal sau a lucrurilor inegale în același mod, cu excepția cazului în care o abordare diferită ar fi justificată în mod obiectiv.

De altfel, nu poate fi ignorat nici faptul că, în cazul altui candidat-judecător care a promovat evaluarea, la aspectul valorii subestimate a automobilului, Comisia de evaluare a conchis că: „Deși Comisia își exprimă îngrijorarea cu privire la faptul că, în declarațiile sale anuale, candidatul a indicat informații incorecte privind valoarea automobilului, totuși nu poate ajunge la concluzia că prezentarea acestor informații incorecte, în lipsa înregistrării vreunui profit de către candidat și fără indicii ale intenției de a denatura valoarea automobilului, a ajuns să reprezinte o încălcarea integrității etice sau financiare a candidatului”.

Din decizia Comisiei de evaluare însă nu rezultă elemente de fapt care să indice de ce candidata Tatiana Chiriac este apreciată ca neintegă în raport cu candidații evaluați dacă starea de fapt este similară.

Completul de judecată special subliniază că, principiul egalității interzice tratarea în esență a acelorași lucruri în mod inegal, dar în mod evident vede această formulare ca un sinonim al formulei obișnuite conform căreia principiul egalității este încălcat dacă este rezonabil, rezultat din natura că nu poate fi găsită o problemă sau un motiv plauzibil în mod obiectiv pentru diferențierea juridică sau egalitatea de tratament.

Completul de judecată special notează că, realismul social cuprinde în sine și pe cel juridic, iar impunerea pentru candidat a unor încălcări, care au fost tolerate iar uneori chiar acceptate și administrate de către autoritățile statului, cum ar fi acceptarea declarării unor prețuri convenite în actele juridice privind imobilele sau mijloacele de transport, nu sunt de natură de a considera că, reclamanta este lipsită de integritate financiară sau etică.

Completul de judecată special relevă că concluziile Comisiei de evaluare privind existența unor dubii serioase în privința reclamantei ce țin de integritatea etică și financiară nu și-au găsit confirmare în ședința de judecată.

Or, Comisia de evaluare nu a efectuat o corelare dintre temeiul de drept și circumstanțele de fapt atestate, referitor la integritatea etică și financiară a candidatului.

Coroborând circumstanțele enunțate supra, completul de judecată special conchide că, decizia emisă de Comisia de evaluare contrar prevederilor art. 21 din Codul administrativ nu întrunește cerințele de legalitate procedurală și substanțială, iar circumstanțele constatate denotă dreptul candidatului la o decizie de evaluare favorabilă din acest punct de vedere.

Completul de judecată special subliniază că, noțiunile „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 constituie după natura lor juridică noțiuni juridice nedefinite (normă juridică vagă), care nu oferă discreție Comisiei de evaluare, dar obligă la o interpretare complexă

și riguroasă a normei în lumina unor fapte de încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională, pe când, la caz, Comisia a reținut succint că în acțiunile candidatei este o încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională.

În același sens, completul de judecată special subliniază că, în virtutea funcției sale constituționale de înlăptuire a justiției instanța de judecată are competența finală de a interpreta într-un caz concret o noțiune juridică vagă.

Completul de judecată special constată că, Comisia de evaluare nu a efectuat o analiză și motivare a scopului legitim a deciziei emise. Din preambulul nr. 26 din 10 martie 2022 rezultă că scopul acesteia constă în sporirea integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii și organelor specializate a acestora și în vederea sporirii încrederii în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor, dar și în general, în sistemul justiției.

Din decizia contestată și actele prezentate de pârâtă nu rezultă care din aceste scopuri sunt urmărite prin soluția de nepromovare a evaluării. Oricare din aceste scopuri ar fi legitime, însă nici unul din ele nu este analizat.

Trebuie remarcat, însă, că Comisia este în mod fundamental liberă să-și aleagă scopurile sau scopul legitim, însă acest fapt trebuie să rezulte din conținutul deciziei și confirmat de actele dosarului administrativ.

Potrivit art. 29 alin. (2) lit. a) din Codul administrativ, o măsură este proporțională dacă este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege. Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului de a fi aleasă în organele enumerate în Legea nr. 26 din 10 martie 2022 chiar pentru presupuse încălcări ne semnificative reținute de către Comisie nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege. Având în vedere problema stringentă în buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei, neevaluarea candidatei, nu doar că nu se încadrează în motivele de neevaluare, dar constituie o încălcare a drepturilor reclamantei.

Totodată, conform art. 29 alin. (2) lit. b) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este necesară pentru atingerea scopului. Conform acestui element al proporționalității înseamnă că măsura oficială trebuie să fie cel mai blând mijloc de atingere a scopului de reglementare. Comisia de evaluare nu a efectuat această analiză la caz. Astfel, Comisia de evaluare nu a analizat alternativele de reglementare a cazului individual care să îndeplinească scopul de reglementare în același mod. Dezavantajele pe care le presupun alte opțiuni de reglementare trebuie luate în considerare și stau în calea caracterizării lor ca mijloc mai blând. Participarea candidatului la alegeri pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii cu constatările unor probleme minore plasate în spațiul public și care fac parte din realitățile sociale ale Republicii Moldova, reieșind și din modificarea constantă a legislației naționale, ar fi fost o măsură mai blândă pentru atingerea scopurilor dorite.

Conform art. 29 alin. (2) lit. c) – (3) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin

ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Această cerință implică o punere în balanță a valorilor protejate juridic. Cu cât dreptul este mai vătămat cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma ingerinței să fie superior. Este de notat că, excluderea dreptului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii antrenează după sine nu doar o ingerință, dar o anulare improprie a dreptului de fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului. Scopul încrederii în justiție poate fi realizat prin mijloace complexe, dar în niciun caz prin reducerea la zero a ideii de alegeri libere, transparente și în condiții de concurență în funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și organelor acestuia. Completul de judecată special notează că, scopul Legii nr. 26 din 10 martie 2022 este printre altele de a spori încrederea în justiție.

În sinteză la acest aspect de legalitate, completul de judecată special constată că, decizia Comisiei de evaluare este contrară și principiului proporționalității.

În continuare, completul de judecată special reiterează că așa-numitele încălcări de integritate financiară și etică au fost apreciate de către Comisie strict subiectiv de contextul istoric-social, ceea ce afectează securitatea raporturilor juridice. În general, sistemul juridic admite efectul retroactiv al legii, dacă aceasta favorizează situația juridică a persoanei, însă acest efect nu poate fi proiectat pe calea interpretării juridice.

Completul de judecată special menționează că circumstanțele reținute de Comisia de evaluare nu se încadrează din perspectiva proporționalității în motivele de nepromovarea a evaluării candidatei Tatiana Chiriac. Or, aceasta nu a efectuat o analiză și motivare a scopului legitim.

Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului candidatei Tatiana Chiriac de a participa și de a fi ales în calitate de membru al Consiliului Superior al Magistraturii pentru faptele minore reținute de către Comisia de evaluare nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în legea, însă neconcretizată în decizia contestată. Având în vedere problema de buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei și nepromovarea candidatei pentru faptele minore, nu doar că nu se încadrează în motivele de nepromovare, dar constituie o încălcare a drepturilor enunțate.

Completul de judecată special reiterează că măsura întreprinsă de autoritatea publică pârâtă este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Acesta cerință a legiuitorului implică o punere în balanță a valorilor protejate juridic, o pondere a intereselor în joc. Cu cât dreptul este mai vătămat, cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma integrității să fie superior.

Prin urmare, excluderea dreptului reclamantei de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, antrenează după sine nu doar ingerința dar o anulare improprie a dreptului de a fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului.

Completul de judecată special apreciază ca întemeiat argumentul reclamantului precum că timpul acordat de către Comisie pentru prezentarea informațiilor a fost unul insuficient și restrâns, astfel nefiind posibil acumularea probelor în vederea desființării integrale a eventualelor „dubii serioase”.

Totodată, completul de judecată special notează că, Comisia de evaluare avea obligația să prezinte în conformitate cu prevederile art. 221 și 82 din Codul administrativ pe deplin dosarul administrativ a candidatei Tatiana Chiriac în instanța de judecată, astfel, încât și instanța de judecată să-și poată îndeplini sarcina constituțională de control judecătoresc efectiv asupra chestiunilor de fapt și de drept.

Respectiv, Comisia de evaluare nu și-a exercitat în totalitate competența de a cerceta starea de fapt din oficiu, aceasta fiind prevăzută în mod expres și de art. 6 lit. f) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 care prevede că întru exercitarea competențelor sale, Comisia de evaluare solicită informații de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, precum și acumulează orice informații relevante pentru realizarea mandatului său.

Deci, legiuitorul a oferit Comisiei de evaluare o gamă largă de instrumente și pârghii pentru acumularea tuturor informațiilor necesare. Prin urmare, neexecutarea obligației de cercetare din oficiu a dus la adoptarea unei soluții eronate de către Comisie și respectiv, încălcarea dreptului la apărare a candidatului.

Completul de judecată special reține că, circumstanțele constatate denotă o încălcare a garanțiilor procedurii administrative de evaluare cum ar fi, dreptul la o examinare deplină a faptelor, dreptul la o decizie motivată și imparțială, dreptul la audiere efectivă, dreptul de a fi implicat efectiv în procedura de evaluare, dreptul la colaborare efectivă în clarificarea stării de fapt și dreptul la o decizie fără erori discreționare în partea aprecierii probelor.

Completul de judecată special constată că, doar aceste încălcări izolate a garanțiilor în procedura administrativă constituie erori grave de procedură, care au afectat caracterul echitabil al procedurii administrative de evaluare, și ca consecință existența unor circumstanțe de natură procesuală, care ar fi dus la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special remarcă faptul că, statul a investit Comisia de evaluare cu prerogativa de a se ghida de anumite standarde pentru a selecta cei mai integri candidați la funcția de membri inter alia în Consiliul Superior al Magistraturii, care la rândul lor ar putea asigura corectitudinea funcționării sistemului judiciar per ansamblu, inclusiv prin aplicarea unor politici coerente și conforme cu standardele general acceptate.

Reclamanta a demonstrat completului de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție caracterul plauzibil al elementelor invocate în contestația sa, inclusiv cu privire la corectitudinea, precum și la respectarea normelor de etică și deontologie.

Totodată, completul de judecată special notează că, Comisia de la Veneția a recomandat că, decizia finală în privința evaluării să fie luată de către instanța de judecată competentă. În pofida acestui fapt, completul special de judecată subliniază că, din rațiuni de protecție efectivă a drepturilor este în drept și obligat

să desfășoare un control judecătoresc de legalitate deplin asupra chestiunilor de fapt și de drept.

Chiar dacă, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție este limitat în adoptarea unei decizii finale, totuși argumentele, concluziile și constatările sale sunt obligatorii și executorii pentru Comisia de evaluare. Această concluzie se desprinde direct din prevederile art. 120 din Constituția Republicii Moldova, care reglementează caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive.

Completul special de judecată își întemeiază argumentul său pornind și de la jurisprudența Curții Constituționale, care a reliefat că, chiar dacă completul special al Curții Supreme de Justiție nu poate obliga Comisia de evaluare să promoveze candidatul evaluat, argumentele și concluziile făcute de această instanță în cazul soluționării contestațiilor rămân obligatorii pentru Comisie (DCC nr. 42 din 06 aprilie 2023 §143).

Completul de judecată special notează, că tot din rațiuni de control judecătoresc efectiv, dar și din motive de calitate a legii, Comisia nu este obligată, după dispunerea reluării procedurii de evaluare, să cerceteze alte circumstanțe decât cele care au stat la baza admiterii acțiunii reclamantei.

Astfel, evaluarea după reluarea procedurii nu ar trebui să se transforme într-un argument și activitate circulară vicioasă, fapt care este contrar standardului de protecție efectivă a drepturilor, certitudinea juridică și efectul obligatoriu al hotărârilor judecătorești definitive.

Completul de judecată special menționează că circumstanțele reținute de Comisia de evaluare nu se încadrează din perspectiva proporționalității în motivele de nepromovare a evaluării candidatei Tatiana Chiriac.

Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului candidatei Tatiana Chiriac de a participa și de a fi aleasă în calitate de membru al Consiliului Superior al Magistraturii pentru faptele minore reținute de către Comisia de evaluare nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege. Având în vedere problema de buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei și nepromovarea candidatei pentru faptele minore, nu doar că nu se încadrează în motivele de nepromovare, dar constituie o încălcare a drepturilor enunțate.

Completul de judecată special reiterează că măsură întreprinsă de autoritatea publică pârâtă este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Acesta cerință a legiuitorului implică o punere în balanță a valorilor protejate juridic, o pondere a intereselor în joc. Cu cât dreptul este mai vătămat, cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma integrității să fie superior.

Prin urmare, excluderea dreptului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, antrenează după sine nu doar ingerința dar o anulare improprie a dreptului de a fi ales în această funcție.

Din considerentele menționate, completul de judecată special relevă că, în prezenta cauză se regăsesc temeuri legale de a anula decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în

organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 30 din 24 martie 2023 cu privire la candidatura Tatianei Chiriac.

Completul de judecată special reține că ilegalitatea deciziei contestate duce la anularea deciziei și dispunerea reevaluării candidatei. Or, dispunerea reevaluării este rezultatul final și implicit care include pierderea valabilității deciziei conform art. 139 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (a se vedea DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 § 143; cauza Ramos Nunes de Carvalho e Sá vs Portugalia [MC], 06 noiembrie 2018, § 184 și jurisprudența citată acolo).

În conformitate cu prevederile art. 224 alin. (1) lit. b) și 195 din Codul administrativ, art. 238-241 din Codul de procedură civilă, art. 14 alin. (6), alin. (8) lit. b), alin. (9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 30 din 24 martie 2023, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

d e c i d e:

Se admite acțiunea în contencios administrativ depusă de Tatiana Chiriac împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 30 din 24 martie 2023 cu privire la candidatura Tatianei Chiriac și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatei.

Se anulează decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 30 din 24 martie 2023 cu privire la candidatura Tatianei Chiriac.

Se dispune reevaluarea candidatei Tatiana Chiriac de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Ion Guzun

Mariana Pitic